

Posudek na bakalářskou práci Matěje Mately:

Utváření národní identity vojvodinských Maďarů v literárních a publicistických textech v meziválečném období minulého století

Autor předložené práce si téma zvolil sám. Jak už v takových případech zpravidla bývá, od první chvíle bylo jasné, že předmět jeho zkoumání ho i osobně velmi zajímá a disponuje i adekvátní empatií, kterou daná problematika – má-li být výsledkem kvalitní práce – obvykle a priori vyžaduje. V této souvislosti je hned zkraje vhodné konstatovat, že klasické nejistoty interpretace textů se v případě této bakalářské práce už v samotném zadání snoubily s neméně nesnadným úkolem uchopení kategorie „národní identity“. Národní identita je konstrukt s mnoha proměnnými a má koneckonců relativně jistou platnost jen u každého individua zvlášť; je psychickým faktem a jako taková je nesnadno uchopitelná. To však neznamena, že taková fakta jsou co do svého vlivu na historické dění či z hlediska odborného zkoumání nedůležitá či druhořadá, spíše naopak. Příkladů z historie je nemálo.

Kolega Matela se ve své práci důsledně snažil vycházet z textů. Snažil se při svém postupu eliminovat zažitá stereotypy, natožpak případné předsudky k jakémukoli národu, kterých se práce týkala (tedy nejen maďarského, který je, přirozeně, v centru jeho zájmu). Výsledkem jeho postupu je zachycení specifika národní identity vojvodinských Maďarů jednak v jejich dynamicky se měnící regionalitě (tedy ve vztahu k specifickému regionu od počátečního odmítání až k jisté jeho absolutizaci, která v této vyhocené podobě plodí provinčnost), jednak v tom, že samotný diskurz či spor o regionalitě je klíčovým atributem, specifickým rysem národní identity. Autor práce pro své závěry našel oporu i ve dvou klíčových publikacích, Petra Rákose (imago regionis) a Jánose Bányaiho (spory o národní identitě – oba tituly viz Bibliografie bakalářské práce). Přičemž svou metodu si nevypůjčil od těchto autorů, nýbrž analýzou textů k ní sám dospívá. A je také třeba vyzvednout jako klad práce právě onu *dynamiku* proměny národní identity, kterou kolega Matela zdařile zachycuje a dospívá tak závěrům, které jsou obdobné některým tezím Petra Rákose. Škoda, že tyto závěry ne vždy zřetelně či dostatečně artikuluje. Nabízela se tu navíc i možnost prodloužit tuto proměnu identity doslova do dnešních dnů, kdy významné politické – ale i civilní a akademické – síly se snaží zahrnout do kategorie vojvodinské literatury i dílo rodáka ze Subotice, D. Kosztolányiho, dnes již klasika maďarské literatury, nezpochybnitelného autora maďarského literárního kánonu, což by před dvaceti lety bylo nepředstavitelné (ačkoli je řada důvodů, proč i tento přístup je zcela legitimní).

Kladem bakalářské práce je i náčrt historického a politického pozadí; na základě zde zachyceného je, možná, na místě položit si otázku, zda tak významně levicové smyšlení a levicová literatura nepatří taky mezi ony klíčové atributy národní identity (mnozí maďarští spisovatelé a intelektuálové se rekrutovali z řad maďarských emigrantů, kteří po porážce Republiky rad se uchýlili na Vojvodinu). A také se

nabízela možnost položit si otázku po specifičnosti „role mostu“, která se rozhodně liší od svého pandánu u maďarské literatury v Rumunsku, ale i např. na Slovensku. Je otázka, zda tu nevzniká jakási „transnacionální identita“ (maďarští spisovatelé a překladatelé překládali srbské autory do maďarštiny a tato díla považovali za součást svého literárního kánonu a, možná, i národní identity). To jsou ale otázky, které jistě bude možné rozpracovat např. v diplomové práci.

Kolega Matela si své zaujetí, svou empatii uchovává až do poslední tečky své práce a úctyhodná je i snaha, kterou – totiž svou racionalitou – je chce udržet v objektivních mezích. Místy se to nepovede a tak při četbě člověk nabývá dojmu, že se tu jedná o výbornou přednášku, kdy je přece jen přípustnější, aby se osobnost autora více dostala do popředí. Někdy to ale může být i problematické, např. použije-li autor bez komentáře výraz „anexe“, měl by říci, že to tak znesvářená druhá strana neakceptuje a ani necítí, apod.

To však nic nemění na podstatě, že se tu jedná o zdařilou, s velkou erudicí napsanou bakalářskou práci, kterou doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat známkou *výborně*.

Praha, 10.6.2014

Evžen Gál

vedoucí bakalářské práce